

# HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 30 november 2017

Ö 1211-17

## **ANSÖKANDE STAT**

Republiken Turkiet

## **PERSON SOM FRAMSTÄLLNINGEN AVSER**

CA

Offentlig försvarare: Advokat GL

## **SAKEN**

Prövning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott

---

## **HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE**

Högsta domstolen förklarar att det föreligger hinder mot att lämna ut CA (AT) till Turkiet.

GL ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av CA med 94 281 kr. Av beloppet avser 65 087 kr arbete, 9 225 kr tidspillan, 1 113 kr utlägg och 18 856 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

#### UTLÄMNINGSFRAMSTÄLLNINGEN M.M.

##### *Framställningen*

Republiken Turkiet har den 9 april 2012 begärt att den turkiske medborgaren AT (tidigare AA) ska utlämnas till Turkiet för lagföring. Framställningen har vid flera tillfällen kompletterats. AT är i Sverige känd som CA.

##### *Riksåklagarens och CAs inställning m.m.*

Enligt riksåklagaren finns det hinder mot utlämning enligt 4, 7, 9 och 10 §§ utlämningslagen och en utlämning skulle stå i strid med artikel 3 i Europakonventionen.

CA har motsatt sig utlämning och anslutit sig till vad riksåklagaren har framfört. Han har dessutom anfört att det råder hinder mot utlämning till följd av artikel 6 i Europakonventionen.

#### SKÄL

##### *Åberopat beslut och tidigare begäran om utlämning*

1. Republiken Turkiet har till stöd för framställningen åberopat ett beslut meddelat av sjätte domstolen för stränga straff i Diyarbakir den 9 april 2012 om anhållande av CA i hans frånvaro och en arresteringsorder utfärdad samma dag av samma domstol. Enligt besluten är CA åtalad för bildande av en organisation i brottssyfte och mord. Misstankarna ska enligt arresteringsordern

prövas enligt turkiska strafflagen nr 756 paragraferna 313/1-2-3, 450/4-5-9, 370, 411, 264/6-8, 31, 33 och 40. Dessa bestämmelser avser bl.a. anläggande av brand eller explosion, användning av sprängämnen och skjutande på befolkad plats. Av kompletterande handlingar framgår att CA sedan den 13 december 1999 är åtalad för ett försök till mord den 12 maj 1991, två branddåd under år 1990 samt ett bombattentat under år 1990 och ett den 18 juni 1991 (åtal 1). Av de kompletterande handlingarna framgår vidare att CA sedan den 29 mars 2005 är åtalad för åtta fall av mord under tiden 20 januari 1992–21 december 1994 (åtal 2). Enligt handlingarna ska gärningarna ha utgjort illegala aktioner som begåtts inom ramen för en gruppering inom den statliga enheten JITEM, och de har varit riktade mot personer som var medlemmar i eller sympatisörer med PKK.

2. Republiken Turkiet har en gång tidigare, i augusti 2008, begärt att CA ska utlämnas. Den utlämningsframställningen avsåg lagföring med anledning av ett åtal (åtal 3) för misstanke om brott mot statens enhet och landets helhet. Misstanken avsåg att CA inom ramen för PKK:s verksamhet skulle ha mördat en person och skadat en annan den 20 september 1992. Häktningsbeslutet hade enligt framställningen grundats på att CA hade erkänt gärningarna i en tidningsintervju och i en bok. Högsta domstolen fann att häktningsbeslutet som lagts till grund för framställningen var uppenbart oriktigt. Det förelåg därför hinder mot utlämning enligt 9 § tredje stycket utlämningslagen. I ärendet hade CA visat att den bevisning som den turkiska häktningsdomstolen hade lagt till grund för uppgiften att han hade erkänt brott inte innehöll några erkännanden. (Se NJA 2009 s. 729.) Åtal 3 liksom ytterligare ett åtal nämns även i kompletteringar till den nu aktuella utlämningsframställningen.

#### *CAs uppgifter*

3. CA har förnekat att han har begått de gärningar som anges i framställningen om utlämning och i åtal 1 och 2 och har uppgett bl.a. följande.

Han är kurd och var under åren 1975–1985 aktiv medlem och verksam i PKK. Han hoppade av år 1985. Sedan han hade avtjänat ett fängelsestraff för sin medverkan i PKK och gjort militärtjänst värvades han hösten 1991 till en statlig militär underrättelseorganisation (under en tid benämnd JITEM) i Diyarbakir. Han var civilanställd och tolk. Under sin anställning fick han insyn i myndighetens verksamhet; bl.a. kartlade och eliminerade befattningshavare vid myndigheten personer med anknytning till PKK. Han deltog inte själv i detta. Efter tio år sa han upp sig och arbetade som målare. Efter en tid blev han uppsökt och tvingades under hot att berätta om underrättelseorganisationens olagliga verksamhet och metoder. Han nämnde då namn på 200–300 personer som var verksamma i den och som hade genomfört brottsliga handlingar i den turkiska statens namn. Efter det var han tvungen att fly från Turkiet. Avslöjandena har publicerats i en stor mängd tidningsartiklar och i en bok, och han har därför fått ett stort antal fiender. Det finns många som vill avrätta honom och han betraktas som förrädare. Genom avslöjandena blev han misshaglig för den turkiska staten, för de personer som han avslöjade och för PKK som anser att han är en kollaboratör. Det finns en hotbild mot honom även i Sverige. Turkiet vill få honom utlämnad som repressalie för avslöjandena och för att tysta honom. Han fruktar för sitt liv och för att utsättas för tortyr om han skulle lämnas ut. Hans fruktan är densamma nu som när han ansökte om status som flykting i Sverige.

*Bedömning av om hinder mot utlämning föreligger enligt 4, 9 och 10 §§ utlämningslagen*

4. De gärningar som CA misstänks för motsvaras i svensk rätt av mord, försök till mord, misshandel i vart fall av normalgrad, mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse. Kravet på dubbel straffbarhet i 4 § utlämningslagen är därmed uppfyllt för dessa brott. Handlingen ”bildande av organisation i brottssyfte” har däremot ingen motsvarighet i svensk rätt och det finns därmed hinder för utlämning för lagföring av misstanken om den.

5. Enligt 35 kap. 1 § brottsbalken gäller i svensk rätt en preskriptionstid om fem, tio eller femton år beträffande samtliga nu aktuella brott förutom mord och försök till mord. För mord och försök till mord gäller i detta fall ingen preskriptionstid (jfr 2 § första stycket 1 och 4). Följden är att preskription har inträtt senast år 2006 för samtliga de brottsmisstankar som inte avser mord eller försök till mord. Det finns därmed hinder mot utlämning för lagföring av de brotten (se 10 § utlämningslagen).

6. Enligt 9 § tredje stycket utlämningslagen får genom en överenskommelse med en främmande stat bestämmas att bl.a. ett beslut om häktning som har meddelats av en domstol ska godtas, om det inte i det särskilda fallet framgår att beslutet är uppenbart oriktigt. Republiken Turkiet är liksom Sverige ansluten till den europeiska utlämningskonventionen, som är en överenskommelse av det slag som 9 § tredje stycket syftar på.

7. Besluten om anhållande och om arrestering av CA ska anses utgöra ett häktningsbeslut. CA har gjort gällande att häktningsbeslutet i detta fall inte ska godtas som ett sådant, eftersom det inte i besluten är preciserat vilka brottsliga gärningar som han är misstänkt för. I kompletteringar till utlämningsframställningen lämnade av samma domstol som fattat häktningsbeslutet anges emellertid brotten med tillräcklig grad av precision för att utlämningsframställningen ska kunna prövas (jfr 14 § andra stycket utlämningslagen).

8. Riksåklagaren och CA har gjort gällande att häktningsbeslutet i flera avseenden inger sådana betänkligheter att detta sammantaget är att anse som uppenbart oriktigt. De har härvid pekat på en rad brister, felaktigheter och otydligheter i dokumenten. Bl.a. anförs följande. Varken i beslutet om anhållande i CAs utevaro eller i arresteringsordern är brottsplats och brottstidpunkt preciserade och inte heller i övriga handlingar är hans delaktighet i respektive gärning närmare angiven. Den svenska översättningen av dokumenten avviker i flera betydelsefulla avseenden från den engelska,

mordförsöket (åtal 1) beskrivs inte på samma sätt i dem och uppgifter i åtalet är inte förenliga med utredningsmaterialet. Vid jämförelse med den turkiska texten saknas dessutom översättning till såväl svenska som engelska i vissa delar. Härutöver har riksåklagaren och CA pekat bl.a. på att det i de kompletterande handlingarna till denna framställning hänvisas till att CA i intervjuer och i en egen bok har erkänt många av sina brott, men att detsamma uppgavs i det tidigare utlämningsärendet och då befanns vara osant. Det görs gällande att detta och de förklaringar som i utlämningsärendet har lämnats till varför inte åtal 1 och 2 omfattades av den tidigare utlämningsframställningen visar att åtalen har saknat stöd i bevisningen. CA har också åberopat ett dokument som han gör gällande visar att han anställdes av JITEM den 1 september 1991. Han har påpekat att samtliga de gärningar som han misstänks för enligt åtal 1 hänför sig till tiden före det att han anställdes, trots att de uppges ha begåtts av honom inom ramen för JITEM:s verksamhet.

9. Sammantaget föranleder de svagheter och oklarheter som CA och riksåklagaren har pekat på tvivel om huruvida CA har begått de brott som skulle kunna omfattas av en utlämning för lagföring. Vad som anförts innebär emellertid inte att det är klarlagt att häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt. Det föreligger därför inte hinder mot utlämning av detta skäl.

*Allmänt om prövningen av om hinder mot utlämning föreligger enligt 7 § utlämningslagen*

10. Enligt 7 § utlämningslagen får utlämning inte ske om den som på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller annars på grund av politiska förhållanden i den anmodande staten löper risk för att utsättas för förföljelse som riktar sig mot hans liv eller frihet, eller annars är av svår beskaffenhet. Bestämmelsens avfattning överensstämmer i stort sett med flyktingdefinitionerna i 1954 års utlämningslag och 4 kap. 1 § i nu gällande utlämningslag (2005:716).

11. Syftet med införandet av bestämmelsen i 7 § var att uppnå samstämmighet mellan utlännings- och utlämningsbestämmelserna såvitt avsåg flyktingar (personer som fått asyl). Enligt förarbetena var det uppenbart att de föreskrifter som avser att den som utlämnas inte får åtalas för annan före utlämningen begången handling än den för vilken han utlämnas, inte gav tillräckligt skydd för en flykting mot politisk förföljelse i vid mening. Tanken var därför att personer som fått uppehållstillstånd av asylskäl på grund av fara för politisk förföljelse i ett visst land i allmänhet inte heller skulle behöva riskera att utlämnas dit. (Se prop. 1957:156 s. 57 f. och Karin Påle, Villkor för utlämning, 2003, s. 192).

12. Vad nu sagts innebär att om en utlämning som i Sverige har beviljats flyktingstatus (se 4 kap. 3 § utlänningslagen) med hänvisning till att han hyser en välgrundad fruktan för förföljelse av allvarlig beskaffenhet i ett visst land av något sådant skäl som anges i 7 § utlänningslagen, så bör den av svensk myndighet redan gjorda bedömningen väga mycket tungt vid prövningen av omständigheterna i det enskilda fallet (jfr beträffande politisk uppfattning NJA 2014 N 4). Det gäller i vart fall om risken för förföljelse av det för flyktingstatus angivna skälet kvarstår vid tiden för bedömningen av utlämningsframställningen (se NJA 2009 s. 280).

13. När det däremot gäller en person som har förklarats vara skyddsbehövande (se 4 kap. 3 a § utlänningslagen) därför att det t.ex. finns risk för att han eller hon ska utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i sitt hemland (jfr 4 kap. 2 och 2 a §§) måste en självständig bedömning göras av samtliga omständigheter i ärendet med utgångspunkt i frågan om risken för förföljelse har sitt upphov i någon av de orsaker som anges i 7 § utlänningslagen. Så gjordes i rättsfallet NJA 1990 s. 46. Migrationsverket hade i det utlämningsärendet i ett yttrande till Högsta domstolen angett att verket inte ansåg att den som var begärd utlämnad kunde betraktas som flykting. Utredningen i övrigt i utlämningsärendet visade

emellertid bl.a. att personen sedan han lämnat den stat som begärde honom utlämnad hade bedrivit politisk verksamhet som riktade sig mot denna. Vid en samlad bedömning av vad som hade framkommit i ärendet ansåg Högsta domstolen, med hänvisning till de politiska förhållandena i den anmodande staten, att det förelåg hinder mot utlämning då personen löpte risk att utsättas för förföljelse av svår beskaffenhet om han lämnades ut.

14. Den kan tilläggas att ändamålen med utlämningslagen respektive utlämningslagen skiljer sig åt. Utlämning för brott syftar till att lämna biträde åt en stat vid utövandet av dess straffrättsskipning. I förarbetena framhålls dock vikten av att utlämning aldrig medges om den som begärs utlämnad genom en sådan löper risk för politisk förföljelse. Det bör enligt departementschefens uttalande därför finnas fullgoda garantier för att individen inte utsätts för annan påföljd än sådan som direkt anknyter till det brott som utlämningsframställningen avser (a. prop. s. 59 ff.).

*Bedömningen i detta fall av om hinder föreligger enligt 7 § utlämningslagen*

15. Migrationsverket prövade år 2005 CAs ansökan om att beviljas flyktingstatus. Ansökan avslogs. I beslutet angavs att med uttrycket förföljelse avses i huvudsak sådana åtgärder som vidtas av statsmakt eller dess organ men att det även kan aktualiseras om statsmakten på grund av bristande vilja eller förmåga underlåter att ingripa mot förföljelse från enskilda eller grupper av enskilda. Migrationsverket ansåg att det inte var sannolikt att den turkiska staten hade några strategiska vinster att göra genom att förfölja CA. Vidare ansåg Migrationsverket att det inte generellt kunde sägas att turkiska myndigheter saknade förmåga eller vilja att bereda skydd mot PKK. CA beviljades dock permanent uppehållstillstånd som skyddsbehövande. Som skäl anfördes att det inte kunde uteslutas att CAs fruktan för någon form av omänsklig behandling eller bestraffning om han tvingades att återvända till Turkiet var välgrundad.

16. Utredningen i detta ärende visar att CA har lämnat konkreta uppgifter om att olaglig verksamhet av mycket allvarligt slag har förekommit inom ramen för en statlig myndighet. CAs åtgärd skulle kunna ses som en politisk handling riktad mot den turkiska staten och han har gjort gällande att åtalen utgör en förevändning för att han ska kunna lämnas ut till Turkiet. I den tidigare utlämningsframställningen, som avsåg misstanke om brott mot statens enhet och landets helhet (se p. 2), uppgavs att CA då visserligen arbetade för JITEM, men aldrig hade lämnat PKK. Sammantaget skulle den nu aktuella utlämningsframställningen kunna uppfattas som ett tecken på att CA är utsatt för förföljelse av svår beskaffenhet som antingen har sin grund i hans uppgiftslämnande eller i hans förflutna inom PKK.

17. De omständigheter som riksåklagaren och CA har åberopat till stöd för att häktningsbeslutet är uppenbart ogrundat (p. 8) har viss bäring på frågan om det föreligger hinder enligt 7 § utlämningslagen. Bristerna i den nu aktuella utlämningsframställningen – sedd i ljuset av den tidigare som var grundat på ett, som det då bedömdes, uppenbart oriktigt häktningsbeslut – inger allvarliga betänkligheter och det finns därför fog för att befara att CA riskerar att bli utsatt för förföljelse av det slag som anges i 7 § om han lämnas ut till Turkiet.

18. Vid en samlad bedömning anser Högsta domstolen att CA, på grund av de politiska förhållandena i Turkiet, löper risk för förföljelse av svår beskaffenhet om han lämnas ut. Det saknas tillräckliga garantier för att CA inte skulle utsättas för påföljder som sammanhänger med hans uppgiftslämnande eller tidigare medlemskap i PKK snarare än de i och för sig mycket allvarliga brott som han är misstänkt för. Det föreligger därför hinder mot utlämning enligt 7 § utlämningslagen.

*Övrigt*

19. Med denna bedömning saknas det anledning för Högsta domstolen att uttala sig i frågan om utlämning av CA till Turkiet skulle strida mot Europakonventionen.

---

---

---

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff (referent), Svante O. Johansson, Sten Andersson och Mari Heidenborg  
Föredragande justitiesekreterare: Karin Annikas Persson